

Hier vonden wij broeders ...

verslag over de contacten tussen de GKV en de CGK in Amersfoort

Inhoud:

Introductie	2
Voorgeschiedenis	2
Overeenstemming	2
De toe-eigening van het heil	2
Visie op de kerk	3
Impasse	4
Herstart	4
<i>De relatie met de NGK</i>	6
<i>De hantering van de tucht</i>	6
<i>Interkerkelijke evangelisatie</i>	6
<i>Landelijke eenwording</i>	6
Opnieuw overeenstemming	6
Voornemens	7
Bijlage 1	8
Bijlage 2	9
Bijlage 3	10
Bijlage 4	13

Uitgave: Gereformeerde kerk vrijgemaakt Amersfoort-Centrum
Januari 2003

1. Introductie

Deze brochure wordt geschreven vanuit een blijde verwondering. Blij zijn we dat we elkaar in een gesecculariseerde wereld mogen vinden als broeders en zusters in de Heer. Verwonderd dat, na vele gesprekken tussen de christelijke gereformeerde kerk (CGK) en de gereformeerde kerk vrijgemaakt (GKV) in Amersfoort, we nu tot wederzijdse erkenning kunnen overgaan.

We herkennen iets van de *blijde verwondering* die Paulus ervoer volgens Handelingen 28 vers 14. In een fase vol onzekerheid, in een vreemde en soms vijandige omgeving "...vonden wij broeders!" Dat heeft hem en z'n reisgenoten buitengewoon bemoedigd (vers 15).

Wij hopen dat die *dankbaarheid en bemoediging* ook uw deel mag zijn als u ons verslag leest.

Deze notitie gaat van de kerk van Amersfoort-Centrum naar de kerkenraden en kerkleden in de classis. Volgens de regels voor de kerkelijke samensprekingen¹, moeten zowel de plaatselijke gemeente als het kerkverband worden ingelicht over het verloop van kerkelijke contacten. Zonder hun instemming kan niet tot erkenning worden overgegaan. Vandaar dit verslag over wat besproken is, uitlopend op een concreet voorstel tot erkenning.

2. Voorgeschiedenis

Ons verhaal begint in 1994.

In dat jaar ontmoeten de kerkenraden van de GKV Amersfoort-Centrum en de CGK in Amersfoort elkaar. Amersfoort-Centrum treedt daarbij op als vertegenwoordiger van alle GKV's in de stad. In de brief van maart '94 verwoordt de vrijgemaakte kerkenraad "de overtuiging dat kerken die verbonden zijn in de eenheid van het ware geloof, elkaar hebben te zoeken." De CGK antwoordt die overtuiging te delen. Wel stelt men voor direct ook de plaatselijke Nederlands gereformeerde kerk (NGK) bij de besprekingen te betrekken. Voor de GKV blijkt dat in dit stadium een brug te ver te zijn. Amersfoort-West is in gesprek met de NGK en men wil deze broedende kip niet storen... Bovendien ligt volgens de GKV kerkenraad de zaak met de NGK anders dan die met de CGK.

Dit laatste punt blijft sindsdien door de brieven en gesprekken heen spelen, tot nu toe.

3. Overeenstemming

In de jaren 1994 tot en met 1997 zijn er verschillende gesprekken op kerkenraadsniveau. Daarbij komen de grote items aan de orde die ook in de landelijke samensprekingen op tafel liggen: de toe-eigening van het heil en de visie op de kerk.

a. De toe-eigening van het heil

Zoals gezegd, ook de deputaten die namens de CGK en GKV op landelijk niveau gesprekken voeren, houden zich met deze kwestie bezig. Daarbij gaat het over het werk van de Heilige Geest. Mag je een gedoopte zonder meer 'kind van God' noemen? Hoe moet je de gemeente beschouwen en in de preek aanspreken? Deze vragen komen onder meer aan de orde.

We citeren uit het verslag van die gesprekken²:

Aan de orde komt de vraag of je een jongere 'kind van God' mag noemen, terwijl er alleen sprake is van gedoopt zijn en niet van gelovig zijn door het wederbarende werk van de Heilige Geest. Gereformeerde deputaten willen blijven spreken over een jongere als kind van God, omdat de Here zijn verbond heeft gesloten en hem heeft aangenomen als zijn kind. Wel moet zo'n kind van God vanwege de eisen en condities van het verbond een gelovig kind van God worden. Dat is geen doorslaan uit afwijzing van de veronderstelde wedergeboorte naar

¹ GS Berkel en Rodenrijs 1996, Acta artikel 83 besluit 4. GS Leusden 1999, Acta artikel 86 besluit 2. We nemen deze regels op als *bijlage 1*.

² GS Berkel en Rodenrijs 1996, Acta bijlage IX a en X. GS Leusden 1999, Acta bijlage 42.

'vastgestelde gelovige'. Want een kind in verzet tegen de Geest van God, is een zondig, afvallig kind van God.

Deputaten stellen van weerszijden vast dat in het onderwerp 'tweërlei kinderen Gods' geen belemmering ligt voor kerkelijke eenheid.

De gemeente, die de predikant in de kerkdienst vóór zich heeft, is de gelovige gemeente, die al haar heil van Jezus Christus verwacht. Zij is niet te beschouwen als een gemengde groep, maar 'de uitverkoren vrouw en haar kinderen'.

Dat betekent niet dat er in haar enkel gelovigen worden gevonden. Er zijn kinderen die nog tot geloof moeten komen. Om een gelovig lid van de gemeente te zijn is het wederbarende werk van de Heilige Geest nodig. Over deze noodzakelijke geboorte 'uit God' moet in de prediking gesproken worden.

In de prediking moet ermee gerekend worden, dat er in de gemeente ook huichelaars zijn en mensen die zich niet van harte tot God bekeren. Ook mensen die zich door hun belijdenis en leven als ongelovigen en goddelozen doen kennen. Met al dit mogelijke verborgen en openlijke verzet tegen het Woord van de Here zal de prediking rekening moeten houden. Daarin moet de prediking onderscheidend zijn.

Christelijke gereformeerde deputaten verklaren aan het einde van de discussie, dat deputaten ten aanzien van de toe-eigening van het heil overeenstemming hebben bereikt. Zover is het in het verleden tussen de CGK en de GKV nog niet eerder geweest. Ook niet in de jaren vijftig of zestig. Dit is een historisch moment. Ook gereformeerde deputaten spreken hun vreugde uit over het bereikte resultaat. In de loop van de samensprekingen is er een gemeenschappelijk gevoel gegroeid.

Ook de gesprekken in Amersfoort leiden tot een verblijvende conclusie. "We zijn het van harte met elkaar eens." Dat wordt geconcludeerd nadat de nota's die landelijk besproken zijn, aan de orde zijn geweest (februari 1995).

b. Visie op de kerk

Ook dit is een belangrijk onderwerp in het gesprek dat gevoerd wordt namens de kerkverbanden. Uit de verslagen daarvan geven we weer een paar citaten (zie noot 2). Kun je wel spreken over 'de ware kerk'? Hoeveel nadruk moet er liggen op de kerk? Is er niet een 'onzichtbare kerk' die alle gelovigen omvat?

De gereformeerde deputaten zijn beducht voor dit onderscheid. Door te spreken over een onzichtbare kerk als het mystieke lichaam van Christus loopt men gevaar zich aan concrete gehoorzaamheid te onttrekken. Hoe kan men concreet vergaderen, samenroepen en samenkomen toepassen op zo'n mystiek lichaam?

De christelijke gereformeerde deputaten wijzen op de kerk van zondag 21 van de Catechismus, die één is in goddelijk welbehagen, één in bestemming. Het is de kerk van allen die gewassen zijn in het bloed van Christus, uitverkoren leden. Dit lichaam van Christus heeft iets mystieks. Men moet onderscheid maken tussen de kerk als totaal van de uitverkorenen en de plaatselijke kerk, de ecclesia universalis en localis.

De gereformeerde deputaten wijzen erop, dat in de plaatselijke kerken de kerk vergaderd wordt. Wie in Katwijk de zee ziet, ziet niet een afdeling, onderdeel of verschijningsvorm van de zee, maar hij ziet de Noordzee.

De christelijke gereformeerde deputaten vragen aandacht voor het werk van de Heilige Geest, dat niet in onze mensenhanden is vast te leggen. Plaatselijk trachten gelovigen te gehoorzamen, maar dat is niet zonder gebrekkigheid. Christelijke gereformeerden relativiseren nadrukkelijker eigen kerkelijk bezig zijn. Zij erkennen het werk van God ook in heel andere kerken en personen. De gereformeerde deputaten willen niet weten van spanning tussen de kerk voor Gods aangezicht en de kerk zoals we haar ontmoeten, alsof de eerste voorwerp van geloof is en de tweede niet. In het Nieuwe Testament wordt de kerk die onder leiding van haar

ambtsdragers samenkomsten houdt, gemeente van Christus genoemd. Beide aspecten zijn onmisbaar. De kerk is geen optelsom van uitverkorenen, maar een samenkomst, een vergadering.

Ook hier bleek verrassende toenadering tot elkaar. Christelijke gereformeerde deputaten konden zich vinden in wat in de nota stond geschreven, maar er bleken allerlei vragen naar de concrete invulling en hantering. Die vragen zijn besproken en deputaten bleken dit als nuttig en zinnig te ervaren. Het resultaat van de bespreking is getracht in de nota te verwerken.

Naar het oordeel van uw deputaten bleek er tijdens de gesprekken op enkele punten enig verschil, maar van wezenlijke verschillen, die een belemmering zouden vormen voor kerkelijke eenheid is hun niets gebleken.

Opnieuw een verblijdende conclusie. Wat in Amersfoort besproken wordt, sluit daarbij aan. Weliswaar constateren de kerkenraden een ‘cultuurverschil’ tussen CGK en GKV: de eerste legt meer nadruk op de plaatselijke kerk, voor de tweede is het kerkverband zeer belangrijk. Dat vertaalt zich soms ook in een andere opstelling in praktische zaken. Maar in de hoofdzaken zijn we het eens (april en september 1995).

4. Impasse

In de contacten is ook *de relatie met de NGK* aan de orde geweest.

Over de plaatselijke NGK zijn beide kerkenraden positief. “Plaatselijk staan we niet zover van elkaar af.” De gesprekken tussen Amersfoort-West en de NGK in Amersfoort verlopen ook goed. Maar de GKV heeft wel moeite met de landelijke ontwikkelingen binnen de NGK.

Dit sluit aan bij het oordeel van de GKV synode in Berkel en Rodenrijs (1996):

- binnen de Nederlands Gereformeerde Kerken bestaat een te grote vrijheid in het omgaan met de belijdenis en tolerantie van afwijking van de belijdenis
- de afspraken binnen het kerkverband van de Nederlands Gereformeerde Kerken geven zoveel ruimte, dat een onbekrompen en ondubbelzinnige binding aan de leer onvoldoende wordt gewaarborgd³

De synode van Leusden moet dat in 1999 bevestigen en spreekt uit dat er nog geen basis is voor samensprekingen met de Nederlands Gereformeerde Kerken op landelijk niveau, die gericht kunnen zijn op kerkelijke eenwording.⁴

Met name hier blijkt het al eerder genoemde ‘cultuurverschil’ tussen CGK en GKV.

De plaatselijke CGK blijft toenadering zoeken, ondanks het feit dat de eigen synode aandringt op terughoudendheid. De GKV wil eerst wachten op landelijke overeenstemming alvorens plaatselijk verder te gaan (november 1995 en maart 1996).

Door dit verschil in benadering komt er een impasse in de samensprekingen. De CGK legt een *intentieverklaring* voor, waarbij de NGK als derde partner wordt ingesloten.⁵ De GKV wil liever met de CGK alleen verder gaan, om na bereikte overeenstemming samen de NGK te benaderen (september 1997).

5. Herstart

Medio 2000 wordt een doorstart gemaakt. De GKV kan melden dat de gesprekken van West met de NGK hoop geven op toenadering. De CGK blijkt bereid het tripartiete in de intentieverklaring los te laten en afzonderlijk met NGK en GKV door te spreken. Wel wordt bij de stichting van een nieuwe gemeente in Vathorst gezocht naar een intensieve samenwerking.

³ GS Berkel en Rodenrijs 1996, Acta artikel 82 besluit 2.

⁴ GS Leusden 1999, Acta artikel 84 besluit 2.

⁵ Deze intentieverklaring nemen we op als *bijlage 2*.

Beide kerkenraden spreken uit niet terug te willen gaan achter de conclusies uit de periode 1994 tot 1997. Waar we het over eens zijn, hoeft niet opnieuw besproken te worden. Ook zoeken zij aansluiting bij de zaken waarover landelijk overeenstemming is bereikt. Die discussies hoeven we niet plaatselijk over te doen.

Om die reden komen in de plaatselijke gesprekken twee zaken niet expliciet aan de orde:

- (a) de hantering van publicaties die het Schriftgezag raken
- (b) perforatie van kerkgrenzen

De GKV synode in Zuidhorn (2002) heeft hierover uitgesproken:

- o van de Christelijke Gereformeerde Kerken hebben de Gereformeerde Kerken uitgesproken dat zij met hen staan op de grondslag van Gods Woord en de gereformeerde belijdenis; er zijn geen aanwijzingen dat in de Christelijke Gereformeerde Kerken Schriftkritiek wordt toegelaten; over de wijze van kerkelijk omgaan met publicaties die het Schriftgezag raken, zullen deputaten Kerkelijke Eenheid in de komende periode verder doorspreken met de deputaten van de Christelijke Gereformeerde Kerken...
- o de synode van de Christelijke Gereformeerde Kerken te Leeuwarden (2001) heeft uitgesproken van oordeel te zijn dat 'met inachtneming van de noodzakelijke voorzichtigheid gepoogd moet worden verandering te brengen in het omgaan met de perforatie van kerkgrenzen met name waar het gaat om benoeming van ambtsdragers'; dit oordeel geeft aan dat de Christelijke Gereformeerde Kerken dit probleem onderkennen en eraan werken⁶

In de plaatselijke contacten blijkt dat de CGK kerkenraad deze laatstgenoemde situatie ook allesbehalve ideaal vindt.⁷ Een situatie waarin eenmaal aan leden bepaalde rechten gegeven zijn, is echter niet gemakkelijk terug te draaien. Hier mag van GKV zijde dus enig geduld worden verwacht.

Daarbij dient gehonoreerd te worden dat het accepteren van leden uit andere gemeenten samenhangt met de wens om als kerken ondanks verschillen in 'ligging' toch in één kerkverband te blijven. Zo bezien is de wens om ook met GKV en NGK eenheid te beleven daarmee niet in strijd.

Overigens verzekerde de CGK kerkenraad tijdens de gesprekken dat in de CGK classis geen kansels voor classispredikanten gesloten zijn.

Bij de doorstart identificeren beide kerkenraden *vier gesprekspunten* die nog moeten worden doorgesproken voordat beide kerken elkaar kunnen erkennen en tot verdere eenheid komen:

1. De relatie met de NGK. Landelijk hebben GKV en CGK daarover uitspraken gedaan. In Amersfoort werken CGK en NGK samen. Namens de GKV is Amersfoort-West in gesprek met de NGK. Het is de bedoeling dat deze gesprekken eind 2001 tot een afronding komen.
2. Hoe gaan we om met de tucht? Het wederzijds erkennen als ware kerk kan alleen als beide kerken toezeggen bij 'grensverkeer' eventuele censuur over te nemen.
3. Hoe gaan we om met interkerkelijke evangelisatie? De CGK werkt mee in Kerinam (Kerken in Amersfoort), de GKV niet. Op dit punt is gezamenlijke bezinning nodig.

⁶ GS Zuidhorn 2002, Acta agenda 9.8.

⁷ In het plaatselijke CGK kerkblad *Thermometer* van december 2002, schrijft ds. A.C. van der Wekken naar aanleiding van zijn 12½ jarig ambtsjubileum: "De Ichthusgemeente heeft bijna in heel de classis Amersfoort gemeenteleden wonen. Dat is verre van ideaal. En dan druk ik het nog maar heel voorzichtig uit. Ik proef daarin een stukje gebrokenheid. De diversiteit is niet alleen een kwestie van geografie, maar ook van geestelijke ligging. Voor de een is het te ... en voor de ander is het te ... Ach, vult u het zelf maar in. Daar sta je dan als predikant."

4. Hoe zetten beide kerken zich in eigen verband in voor landelijke eenwording?

Over deze punten gaan afgevaardigden van beide kerken, samen met die van Amersfoort-West, in gesprek (december 2001). *De conclusie van de vergadering is dat er voldoende overeenstemming is over de punten 2, 3 en 4.*

1. *De relatie met de NGK*

Op het moment dat de vergadering wordt gehouden, is nog niet bekend welke uitkomst de gesprekken van Amersfoort-West met de plaatselijke NGK zullen hebben. CGK en NGK werken nauw samen. Een gezamenlijke verklaring zal binnenkort worden ondertekend.

2. *De hantering van de tucht*

Vanuit beide kerkenraden is een notitie neergelegd over dit onderwerp. De bespreking van deze notities leidt tot de conclusie dat er inzake de tucht en de hantering daarvan geen verschillen van opvatting bestaan. Wel is er verschil in het omgaan met concrete situaties, met name als kerkleden gaan samenwonen zonder te trouwen.

3. *Interkerkelijke evangelisatie*

Van GKV zijde wordt een nota ingebracht van ds. A.S. van der Lugt voor de kerkenraad van Rotterdam-Stad. In die nota wordt wel ruimte wordt gegeven aan bepaalde vormen van samenwerking met andere kerken, maar tegelijk wordt ten volle gehonoreerd dat het doel van evangelisatie het vergaderen tot de gemeente van Christus is (kerkorde, artikel 26). Niet elke vorm van 'samenwerking' gaat even ver en heeft evenveel impact.⁸ In deze visie kunnen beide kerkenraden zich vinden. Wel moet ook hier t.z.t. worden doorgesproken over de concrete invulling. De CGK legt daarbij aan de GKV de vraag voor of deze zich niet teveel afzijdig houdt bij interkerkelijke activiteiten.

4. *Landelijke eenwording*

De aanwezigen concluderen dat er op plaatselijk niveau veel mogelijk is. Op classicaal en landelijk niveau gaat alles veel trager. De besluitvorming op landelijk niveau wacht op activiteiten op het grondvlak. Wezenlijke verschillen zijn er niet.

Begin 2002 bericht de kerk van Amersfoort-West aan de zusterkerken in de classis zeer positief over de gesprekken met de NGK. West stelt voor om "over te gaan tot erkenning van de NGK ter plaatse als ware kerk van Christus" (brief maart 2002).

Tijdens een overleg van afgevaardigden in april 2002 doen zowel Amersfoort-Centrum als –West verslag over hun bevindingen. De vergadering kan zich vinden in de gedachte verdere besprekingen driezijdig te voeren, waarbij de delegaties van GKV van Amersfoort-Centrum en –West worden samengevoegd.

6. **Opnieuw overeenstemming**

De kerkenraden van Amersfoort-Centrum en de CGK in Amersfoort nemen dankbaar deze conclusies en voorstellen over. Op de classis van september 2002 rapporteren zowel Centrum als West over de kerkelijke samensprekingen.

De classis neemt met blijdschap kennis van de rapportage van Amersfoort-Centrum.

Inzake de contacten met de NGK blijken nog wel vragen te leven. Het voorstel om driezijdig verder te gaan, wordt niet overgenomen. Dat komt mede door het besluit van de generale synode in Zuidhorn over *plaatselijke samensprekingen*.

De synode van Leusden (1999) had de regels voor plaatselijke samensprekingen gewijzigd in deze zin (wijziging cursief gedrukt):

⁸ Deze notitie nemen we op als *bijlage 3*.

Het besluit tot voorgaan in elkaars diensten en het wederzijds toelaten aan het avondmaal zal alleen genomen worden, indien het kerken betreft waarmee landelijk wordt samengesproken en waarvan de landelijke vergaderingen wederzijds hebben uitgesproken dat ze staan of willen staan op de grondslag van Gods Woord en de gereformeerde belijdenisgeschriften. *In incidentele gevallen kan met instemming van de classis en deputaten ad art. 49 KO een uitzondering gemaakt worden voor een Nederlands Gereformeerde kerk...*⁹

De synode van Zuidhorn (2002) besloot deze uitzonderingsclausule te schrappen. Zij overwoog daarbij onder andere:

... ook indien een Nederlands Gereformeerde Kerk *plaatselijk* wil staan op de grondslag van Gods Woord en de gereformeerde belijdenisgeschriften, biedt dit onvoldoende waarborg voor haar metterdaad (kunnen) staan op deze grondslag. Zij maakt immers deel uit van, staat in voortdurende uitwisseling met en draagt medeverantwoordelijkheid voor het *verband van kerken* die in hun Akkoord van Kerkelijk Samenleven (nog) geen ondubbelzinnige binding aan de gereformeerde leer verplichtend voor alle kerken en ambtsdragers hebben vastgelegd...¹⁰

Hoe beïnvloedt dat besluit nu de bilaterale contacten tussen CGK en GKV in Amersfoort? Volgens de kerkenraad van Amersfoort-Centrum kunnen we daarmee gewoon verder gaan.

De plaatselijke CGK is in haar contact met de NGK verder gevorderd dan met de GKV. Een officiële verklaring tot erkenning is vooralsnog door de classis tegengehouden.¹¹ Wel beleggen beide kerken tijdens de zomervakantie gemeenschappelijke kerkdiensten en heeft men voornemens om in Vathorst één gemeente te vormen.

Wat blijft staan is het positieve getuigenis van de kerkenraad van Amersfoort-West over zijn contacten met de NGK Amersfoort. Daarom is er geen belemmering voor voortgang in onze relatie tot de CGK. Er zijn meer plaatsen in het land waar de CGK nauwe banden heeft met de NGK zonder dat dit door de GKV wordt aangemerkt als belemmering voor erkenning (Zwolle).

7. Voornemens

Hoe gaan we nu verder? De kerkenraad van Amersfoort-Centrum heeft ingestemd met het volgende traject om nu te komen tot wederzijdse erkenning.

- Vanuit Centrum worden de kerkenraden in Amersfoort en Leusden geïnformeerd over de stand van zaken, zodat zij hun gemeenten kunnen horen.
- De plaatselijke gemeente – die al in september 2002 in een eerste ronde is gehoord – wordt begin 2003 opnieuw gehoord over erkenning van de CGK.
- Na de gemeentevergadering wordt voor het voornemen tot erkenning, de goedkeuring van de classis gevraagd. Tegen die tijd moet ook de vereiste instemming van de andere kerken in Amersfoort en die in Leusden zijn verkregen.
- Na de goedkeuring van de classis wordt in overleg met de CGK een programma opgezet voor kennismaking op de niveaus van kerkenraden en gemeenten.
- Via deze kennismakingsfase wordt de erkenning geëffectueerd in toelating tot elkaars avondmaalstafels en kansel.

Hiermee wordt invulling gegeven aan de ‘regels voor plaatselijke samensprekingen’, zoals die zijn vastgesteld door de generale synodes van Berkel en Rodenrijs (1996) en Leusden (1999).¹²

Deze brochure is geschreven om u als zusterkerk informatie te geven over onze bevindingen en de stand van zaken op dit moment. Wij hopen dat u in onze vreugde kunt delen!

⁹ GS Leusden 1999, Acta artikel 86 besluit 2. U vindt deze regels in *bijlage 1*.

¹⁰ GS Zuidhorn 2002, Acta agenda 9.8.

¹¹ Deze verklaring nemen we op als *bijlage 4*. De classis van de CGK zal zich D.V. in maart 2003 uitspreken over deze verklaring.

¹² Zie *bijlage 1*.

Bijlage 1

Regels voor kerkelijke samensprekingen

1. het doel van lokale kerkelijke samensprekingen met kerken uit een ander kerkverband is kerkelijke eenheid van de aan de samensprekingen deelnemende gemeenten op basis van de Heilige Schrift en in gebondenheid aan de gereformeerde belijdenisgeschriften, naar de regels van een gereformeerde kerkorde;
2. bij samensprekingen spreken de deelnemende kerken de bereidheid uit zich te onderwerpen aan alles wat van beide kanten overeenkomstig het Woord van God wordt aangewezen;
3. bij samensprekingen wordt de gemeente vanaf het begin goed en regelmatig geïnformeerd. Bij belangrijke beslissingen zal de bewilling van de gemeente gevraagd worden; slechts bij een, naar het oordeel van de kerkeraad, genoegzame eenparigheid van gevoelen neemt de kerkeraad verdere stappen;
4. plaatselijke kerken nemen naar artikel 31 KO de voor de samensprekingen relevante uitspraken en beslissingen van meerdere vergaderingen in acht. Ze slaan acht op de informatie die ze van generaal-synodale deputaten voor samensprekingen en/of eenheid op verzoek of los daarvan hebben ontvangen;
5. over samensprekingen wordt in het kader van de artikelen 30, 41 en 44 KO regelmatig aan de classis gerapporteerd. Wezenlijk beleidsbeslissingen kunnen alleen onder goedkeuring van de classis worden genomen. De classis zal zich daarbij laten adviseren door de deputaten ad art. 49 van de particuliere synode;
6. onder wezenlijke beleidsbeslissingen worden in ieder geval gerekend:
 - o het wederzijds erkennen als ware kerk;
 - o het besluit tot voorgaan in elkaars diensten (inclusief gecombineerde erediensten);
 - o het toelaten van elkaars leden aan het avondmaal (inclusief gezamenlijke avondmaalsvieringen).De classis zal onder meer nagaan of gehandeld is volgens deze regels en van het resultaat de deputaten Kerkelijke Eenheid op de hoogte stellen;
7. het wederzijds erkennen als ware kerk kan alleen indien beide kerken toezeggen:
 - o zich in eigen kerkverband in te zetten voor landelijke eenwording;
 - o geen leden van elkaar te accepteren zonder wederzijds goedvinden;
 - o eventuele censuur over te nemen;
8. het besluit tot voorgaan in elkaars diensten en het wederzijds toelaten aan het avondmaal zal alleen genomen worden, indien het kerken betreft waarmee landelijk wordt samengesproken en waarvan de landelijke vergaderingen wederzijds hebben uitgesproken dat ze staan of willen staan op de grondslag van Gods Woord en de gereformeerde belijdenisgeschriften. *In incidentele gevallen kan met instemming van de classis en deputaten ad art. 49 KO een uitzondering gemaakt worden voor een Nederlands Gereformeerde Kerk;*¹³
9. deze plaatselijke samenwerking draagt, zolang de kerken in het proces van vereniging landelijk nog niet verder zijn gekomen dan in regel 8 is aangegeven, een voorlopig karakter; er zal onder die omstandigheden nog niet worden overgegaan tot plaatselijke combinatie of fusie van kerken.

¹³ De *cursief* gedrukte woorden zijn door de GS Zuidhorn 2002 weggenomen.

Bijlage 2

Intentieverklaring

Eind 1996 / begin 1997 heeft de CGK kerkenraad – na kennisneming van a) de verslagen van de tot nu toe gevoerde samensprekingen en van b) het ‘concept Uitgangspunten en Doelstellingen’ –

de volgende INTENTIE-VERKLARING opgesteld:

1) als doel

van de samensprekingen stellen we ons voor dat de drie kerken (CGK, GKV en NGK) gezamenlijk en in goed overleg met elkaar zich inspannen om in de komende jaren nog meer naar elkaar toe te groeien. Wanneer samengaan tot één geheel (vooralsnog) niet binnen de bereikbare mogelijkheden ligt, zou gedacht kunnen worden aan een of andere vorm van federatie. In elk geval dient alles gedaan te worden wat het toegroeien naar elkaar bevordert.

2) als methode achten we het gewenst om

2.1. vanuit het besef van eigen identiteit en met aanvaarding van elkander als zusterkerk met eigen identiteit op weg te gaan naar het dichtstbij gelegen doel: samenwerking op elk niveau van gemeente-zijn, om elkaar zo goed mogelijk te leren kennen, te aanvaarden als gemeente van Christus en vanuit het grondvlak díé dingen te doen die de groei ter plaatse naar elkaar toe bevorderen;

2.2. het grondvlak –de plaatselijke gemeente – te stimuleren door de samensprekingscommissies en de kerkenraden;

2.3. onderling beraad te voeren over en gezamenlijke aanpak uit te werken over zaken als “Gemeenteopbouw”, ambtelijk werk, toerusting van ambtsdragers, de uitdaging van ethische en maatschappelijke vragen en over het gezamenlijk als éénheid naar buiten toe optreden (als bijvoorbeeld in evangelisatiewerk en dienstverlening);

2.4. de eigen gemeente op te wekken zich mede op deze weg te begeven en aan de eigen gemeente de mogelijkheden aan te reiken de andere kerken beter te leren kennen in hun wijze van gemeente-zijn;

2.5. vragen vanuit de gemeente m.b.t. de zusterkerk, waarmee het contact wordt aangegaan en verstevigd, heel nadrukkelijk te bevorderen opdat misverstanden over elkaar uit de weg worden geruimd.

3. De raad van de Ichthuskerk is voornemens binnen afzienbare tijd hierover met de gemeente te overleggen.

Bijlage 3

Samenwerken met andere kerken in de evangelisatie

door ds. A.S. van der Lugt

intro:

Voor de kerkenraad van Rotterdam-Stad schreef ik een document met het oog op het samenwerken met andere kerken of christelijke gemeenschappen op het punt van evangelisatie. De praktijk vroeg om bezinning. De bedoeling is dat dit stuk 'werkt': het moet richting geven aan bestaande samenwerking en bezinning en beoordeling dienen bij nieuwe mogelijkheden. De toekomst zal leren of dat ook daadwerkelijk lukt. Ondertussen wordt het hier gepubliceerd. De discussie in de kerken over het onderwerp is nog niet klaar. Wellicht kan dit stuk een bijdrage zijn.

Vooraf

Ik heb het stuk opgedeeld in drieën: I Uitgangspunten, II Actuele situatie en III Praktijk. De impulsen om met het onderwerp bezig te zijn komen vanuit de praktijk: leden van onze kerken sluiten zich aan bij acties van andere kerken, verzoeken komen op ons af. Hoe ga je er mee om? (III). Telkens komt de vraag ter sprake, op grond waarvan we al of niet zullen meedoen. Er is steeds behoefte om terug te vragen naar je uitgangspunten en ambities (vandaar I). Maar de algemene uitgangspunten zijn op zich niet voldoende. We staan in de werkelijkheid van een verdeelde christenheid. Hoe verhouden die uitgangspunten zich nu tot de actuele situatie (deel II)? Zo is de opzet van het document tot stand gekomen. Wie bekend is met de brochure van ds P.H.van der Laan, *Kan het samen?* (uitgave van het LVEA 1996) zal merken dat er van wat daarin geschreven staat, veel gebruik is gemaakt.

DOCUMENT

I Uitgangspunten

In de eerste drie punten verwoorden wij vanuit de Bijbel onze missionaire ambitie, leggen wij uit dat wij werken vanuit en naar de Gereformeerde kerk toe en verantwoorden wij ons naar onze traditie.

1. Als kerk van de Here Jezus Christus willen wij missionaire gemeente zijn in de stad Rotterdam. Dat wil zeggen, dat wij uit liefde voor Christus alles willen doen om zijn Naam bekend te maken, gehoorzaam aan de zendingsopdracht: gaat dan heen, maakt alle volken tot mijn discipelen (Matteüs 28,16-20).
2. Wij richten ons er op dat zij die God niet kennen, Hem verkeerd kennen of van Hem vervreemd zijn, zich door belijdenis van het geloof naar de gereformeerde leer zich voegen bij een gemeente van Christus (verg. art 26 KO). Wij willen zelf zo gereformeerde kerk zijn: kerk van Christus, die leeft vanuit zijn Woord, zoals dat is samengevat in de drie formulieren van eenheid: de Heidelbergse Catechismus, de Nederlandse Geloofsbelijdenis en de Dordtse Leerregels. Daarom voeren wij de opdracht van onze Heer uit met de intentie, dat zij die zich bekeren, zich voegen bij onze gemeente.
3. De uitspraken van de Generale Synoden van de Gereformeerde Kerken in Nederland uit 1923 en 1933 achten wij niet direct toepasbaar in de huidige situatie van de kerk¹⁴. Zij werden niet met het oog

¹⁴ Hier volgt de tekst van genoemde besluiten:

De Synode-besluiten van 1923:

1. De evangelisatie bedoelt degenen, die vervreemd zijn van Gods Woord en van den dienst des Heeren te roepen tot den Heere en dus tot de Kerk des Heeren;
2. deze arbeid aan de afgedoolden behoort naar het Woord Gods tot de roeping van de Kerk van Christus;
3. de evangelisatie gebruikt als middel het brengen van het Woord Gods en ze heeft dat te brengen in overeenstemming met de Belijdenisgeschriften van de Gereformeerde Kerken in Nederland;
4. de opzettelijke evangelisatie dient uit te gaan van, voor het minst te staan onder leiding van den Kerkeraad. Deze heeft voor evangelisatie gebruik te maken van de gaven en krachten, die God tot dit werk in de gemeente heeft geschonken;

daarop geschreven. De vormen van missionaire arbeid en de vormen van samenwerking zijn zo veranderd en divers geworden (bv. mime, radio, video, markt), dat het niet beoordeeld kan worden met het criterium 'met of zonder prediking'. Wij menen met dit document in de geest van deze besluiten te handelen, door (net als toen) onze identiteit duidelijk en bewust te handhaven (om het relativeren van de kerkkeus tegen te gaan) en tegelijk onbekommerd mogelijkheden van samenwerking te onderzoeken en te accepteren.

II Actuele Situatie

In de volgende punten geven wij weer hoe wij de huidige situatie van de verdeelde christenheid beoordelen en onze plaats daarin innemen.

4. Wij erkennen met blijdschap dat de Here Jezus Christus door zijn Geest ook andere kerken, gemeenten en christenen gebruikt om allen, die Hem door de Vader geschonken zijn, te vergaderen rond zijn Woord en zo in te lijven in zijn lichaam. Daarom zullen wij samenwerken met allen, die met ons willen gehoorzamen aan de zendingsopdracht van de Here. Wij hopen dat deze samenwerking ieder zal stimuleren de kerkelijke eenheid van ware kerken en ware christenen te bevorderen.

5. Er is ook verdeeldheid vanwege Gods Woord. Kerken zijn gescheurd omdat waarheid en leugen niet dezelfde plaats in Christus' gemeente mogen hebben. Daarom erkennen wij, dat wij en alle andere gemeenschappen die zich met de naam 'kerk van Christus' sieren en presenteren de Bijbelse opdracht hebben trouw te zijn in het bewaren van het Woord (Openb.1,3), het heilig gebruiken van de sacramenten (1 Kor.11,20-29) en het uitoefenen van de tucht (Tit.3,10). Aan die norm voor kerk-zijn willen wij zelf voldoen, mag men ons houden en beoordelen wij ook partners in de missionaire samenwerking.

III Praktijk

In dit deel geven wij aan dat er allerlei vormen van samenwerking zijn, ieder met een eigen gewicht, welke praktische overwegingen een rol spelen bij de beoordeling en wie er voor het nemen van een besluit verantwoordelijk is.

6. De aard van de samenwerking in het evangelisatiewerk kan verschillen. Uit de praktijk is gebleken dat het meestal gaat om de volgende vormen:

- a. *informerend* (men informeert elkaar over en weer over het eigen werk, om 'overlap' of 'gaten' te voorkomen);
- b. *organiserend* (men maakt afspraken om het werkbereik te vergroten of te verdiepen, zonder echter daadwerkelijk samen te evangeliseren);

5. is het nodig dat er verband gelegd wordt tusschen het Evangelisatiewerk op verschillende plaatsen, dan moet dat verband door of vanwege de Kerkeraden worden gezocht;

6. het verkrijgen van allerlei hulpmiddelen, die de Evangelisatie-arbeid nodig heeft, als ook het overleg in de besprekingen tusschen hen, die theoretisch of praktisch in een Evangelisatie-arbeid werkzaam zijn, kan overgelaten worden aan de verschillende vereenigingen op Gereformeerde grondslag, die in deze richting werkzaam zijn;

7. de wijze, waarop de Kerken het Evangelisatiewerk regelen moeten, dient aan de vrijheid der Kerken te worden overgelaten.

Het Synode-besluit van 1933:

20a De generale synode spreekt uit:

dat van volledige samenwerking met anderen, niet-gereformeerden, geen sprake kan zijn, waar het evangeliseeren bestaat in of gepaard gaat met prediking van het Woord Gods, doch alleen, wanneer Bijbels en lectuur, waartegen geen bezwaar bestaat, worden verspreid of in anderen vorm zonder prediking wordt geëvangeliiseerd, doch dat het om practischen redenen gewenscht kan zijn met anderen, die ook evangeliseeren, in overleg te treden, ten einde te komen tot verdeeling òf van den arbeid, òf van de tijden, òf van de terreinen.

De synode van 1975 sprak ook over evangelisatie, maar raakte daarbij het punt van de interkerkelijke evangelisatie niet aan.

- c. *toerustend* (op het gebied van toerusting, cursussen e.d., werkt men inhoudelijk samen);
- d. *uitvoerend* (men werkt volledig samen, waarbij de afspraak geldt dat een evangelisatiecontact wordt 'meegenomen' door degene die het contact legt).

7. Als vuistregel bij het beoordelen van de samenwerking hanteren wij: *naarmate de overeenstemming met elkaar als kerken of gemeenten groter is, kan de vorm van samenwerking meer omvattend (6a > d) zijn*. Van belang zijn ook de volgende vragen: hoe verhoudt de voorgestelde actie en vorm van samenwerking zich tot de bestaande acties en doelen van onze gemeente op dat moment? En: zijn er bij de samenwerking bijeffecten te verwachten die ongewenst zijn in verband met de naam van de Gereformeerde kerk (bv. in de stad, het kerkverband of de media)?

8. De aanwijzingen in punt 7 laten wij bewust 'open' of 'vaag', omdat er geen criteria te geven zijn, die voor alle gevallen uitsluitend bieden. Wij beoordelen elk voorstel tot samenwerking per geval en willen ons in de praktijk oefenen met het inzicht en de fijngevoeligheid van het evangelie (Filip.1,9-10).

9. Als er een expliciete beslissing over samenwerking genomen moet worden, dan gebeurt dat door de kerkenraad (op voorstel van het moderamen) in nauw overleg met de e.c.

Bijlage 4

Gezamenlijke verklaring CGK en NGK

**Christelijke Gereformeerde Kerk van Amersfoort
Nederlands Gereformeerde Kerk van Amersfoort-Noord
Nederlands Gereformeerde Kerk van Amersfoort-Zuid**

Gezamenlijke verklaring

- In toenemend besef dat onze Heiland, Jezus Christus, Hoofd van Zijn kerk, ons tot elkaar heeft gebracht, zijn wij als raden van respectievelijk de Christelijke Gereformeerde Kerk en de Nederlands Gereformeerde Kerken van Amersfoort nu zover gekomen dat we kunnen uitspreken elkaar herkend en erkend te hebben als kerk van Christus, geroepen door God, verzameld door Zijn Zoon, geleid door Zijn Woord en Geest.

- Deze aanvaarding van elkaar betekent dat we op ons hebben genomen om gezamenlijk al die stappen te ondernemen, die – onder de zegen van de Here – kunnen leiden tot een intensere vorm van samenleven.

- Concreet houdt dit onder andere in:

- aanvaarding van elkaars attestaties, cq tucht;
- openstelling van de avondmaalstafel voor elkaars leden;
- in principe ‘open kansel’ voor elkaars predikanten, cq geregelde kanselruil.

- Wij bidden dat deze verklaring, met alles wat daaruit voortvloeit, mag dienen tot opbouw van de gemeenten, tot getuigenis naar buiten en in dat alles tot eer van God.